

uitgevlogen (figuur 4). De Pimpelmees jongen hebben na het uitvliegen van de roodstaarten nog 6 dagen in de kast gezeten en werden door de Pimpelmees ouders gevoerd totdat ze ook uitvlogen. Er zijn geen Gekraagde Roodstaart jongen in de buurt van de nestkast meer gezien dus het lot van deze dieren is onbekend.

Tenslotte

Ik hoop met dit artikel een inzicht te hebben gegeven in de wondere wereld van het nestkastonderzoek, waarin ook ringers heel goed kunnen meedoen, onder andere door RAS projecten aan nestkastbroeders. Mocht je meer informatie willen stuur dan een mailtje naar nestkast@nioo.knaw.nl.

In Memoriam Jan T. Hendriksma: Ringende multitasker

Jan Doevendans & Rita Viersma.

Jan werd op 25 juni 1925 geboren in Sneek. Jan had 3 broers en 1 zus. Veel en ver is Jan Friesland niet uit geweest, ook voor z'n werk als bouwkundige reisde hij per auto of per boot. Jan liet het vliegen aan vogels over. Jan werkte veel aan rijksgebouwen als gemeentehuizen en politiebureaus. Ook op de Waddeneilanden.

De laatste decennia woonde Jan in 'n bescheiden, zelf verbouwde, vrijstaande woning in Oppenhuizen, 'n dorp vlakbij Sneek. Getrouwd was hij nooit, "daar had hij geen tijd voor".

Jan was 'n tijdswonder. De intensieve inventarisatie-, vogelvang-, vogelbescherming- en vogelfotografieactiviteiten combineerde hij moeiteloos met zingen, (ballades) schrijven, treksak bespelen, biljarten, zeilboot bouwen, varen, buitenlandse vogelreizen, het onderhouden van sociale contacten én het duidelijk schriftelijk melden als hij het ergens niet mee eens was. Om maar 'n paar dingen te noemen.

Altijd in perfect Nederlands.

'n Redenaar was hij niet, maar als hij begon te praten kon je gerust blijven zitten, ook zonder gebruik van de opduikende zakflacon 'Penelope' (met kurkje), z'n eigen gestookte 'enige echte' Berenburg.

Vogels hebben al heel erg lang z'n interesse. In menig rapport staan gegevens van Jan. Als voorzitter van de afdeling Sneek werd Jan in 1976 uit de Bond van Friese Vogelwachten gezet omdat hij staande de vergadering meldde dat "de nazorg

niet in verhouding stond met het commercieel rapen van de vele duizenden Kievitseieren". Jan raakte daarvan niet van de leg. Hij bleef tot het laatst z'n vele eigen dingen doen. Hij breidde z'n eigen (wilster)netten, knutselde aan z'n VW Campertje of andere (snelle) 4x4 en bouwde eigen muziekinstrumenten.

Huishouden was niet echt z'n hobby, maar er was altijd één stoel vrij, bij de houtkachel en mét zicht op z'n hijsnet in de verwilderde tuin. Hoofdboom uiteraard els, voor de sijnen!

Slecht weer waren 'reservedagen' voor Jan, dan kon hij geen vogels vangen. Daar moet Jan de vele uren vandaan gehaald hebben om via internet kennis te delen. Als ie "dat ding" (z'n computer) aan de praat kreeg tenminste.

Was het wel 'weer' dan koos hij op ondoordringbare gronden voor "n bezoekje" aan (vroeger) de Mokkenbank, de kop van de Afsluitdijk, de Lindevallei, Wierum, Lauwersmeer of (vooral) het Noorderleeg, het fraaie buitendijks stuk Friesland waar de 'watersnood' paarden gered werden. Als 'n slag- of hoognet weer 'ns beschadigd of verdwenen was dan mopperde Jan maar even, om vervolgens weer 'n nieuwe te bouwen met van die (h)eerlijk ouderwetse onderdelen. Ongevraagd deed ie dat ook voor ons.

Jan was sinds 1958 ringer. En wat voor één. Jan ringde in z'n leven zo'n 50.000 vogels, met ("gewone" zei hij dan) soorten erbij als Grote karekiet, Kleinst Waterhoen en Grote pieper. Spreeuwen had ie 'n hekel aan, IJsvogels was ie lyrisch over.

Figuur 1. Jan Hendriksma aan het werk met een Groenling. Foto Jan Doevendans.

Duizenden kieviten gingen door z'n vingers en honderden tureluurs en grutto's. De laatste kon ie in 2010 "niet meer belopen" wat geen wonder was, 31 jaar daar voor had Jan 'n open hartoperatie gehad en sinds 'n jaar liep hij met 'n pacemaker.

Al van jongs af aan was Jan 'n weidevogelman. Kemphanen ringde hij zo'n 100 (in 2010 nog een!). Voor Poelsnippen sjouwde hij in Zweden om 3 uur 's nachts met "veel te zware" mistnetpalen. Maar hij ving ze. Toen hij op een van z'n Zweden reizen 'n tia kreeg ontsloeg hij zichzelf (in het Engels) eerder uit het ziekenhuis onder het motto "ik heb nog meer te doen".

Kluten gingen nog wel, ook weer honderden, de laatste jaren binnen een SOVON RAS project met kleurringen die hij met behulp van 'n thermoskan met heet water omlagde (en dan vergat hij z'n koffie). In de nesten legde hij zelf gedraaide en beschilderde houten eieren. Over het wel en wee van z'n afgelezen kluten belde hij vaak nog 's avonds laat. Daar was Jan terecht trots op.

Ijskoud 'boekte' Jan in 2010 voor de "komende drie jaar" bij de Wader Study Group nóg 'n RAS project, aan de kievit. "Het hoofd wil nog wel, het lijf wachten we wel af".

Wij hebben negen jaar intens van hem genoten. Via eigenwijs sneeuwgorst- & fratergedrag kwam het contact tot stand en dat is nooit meer overgegaan. Jan deed samen met ons CES 58 in Lauwersoog en ging de laatste jaren in ons huis op (vogel)vakantie. Sijzen en barmsijzen vangen. Duizenden ringde hij die.

Het laatste seizoen hield Jan in z'n ringklapper (uiteraard op met de hand gemaakte formulieren) de 'sijzenstand' bij. Op 22-02-11 ringde Jan z'n laatste sijs in Oppenhuizen, wat de teller op 327 bracht. Op 23-02-11 kwam hij ons helpen en beleefden we met hem én 78 sijzen 'n geweldige laatste dag met hem. Om 15.45 uur nam hij met 'we zien het wel' van ons, en de vogelkar die we (met mobiel slagnet) aan het bouwen waren, afscheid.

'n Kwartier later was Jan dood, in het harnas gevlogen met de sijzen!

Bedankt Jan!

Jan Doevendans & Rita Viersma.

IJseend geringd te Den Haag: een nieuwe ringsoort voor Nederland

Vincent van der Spek en Hans Keijser

Vanaf 24 november 2010 zat er een onvolwassen IJseend (*Clangula hyemalis*) bij het Zuiderhavenhoofd te Scheveningen, Zuid-Holland. De roze snavel en twee grijze schouderveren wezen op een mannetje. Omdat de soort schaars is in deze omgeving en omdat er vrijwel nooit exemplaren ter plaatse verblijven, trok de vogel nogal wat bekijks van locale vogelaars. Op vrijdag 26 november had Vincent van der Spek (VS) tijd om de vogel te bezoeken. Er waren enkele vogelaars ter plaatse, waaronder Rob Berkelder (RB). Al snel werd duidelijk dat de vogel verstrikt was geraakt in visdraad. Eerder op de ochtend was dat nog niet het geval: toen vloog de vogel nog regelmatig rond. Pogingen om weg te vliegen mislukten nu. De vogel probeerde vrijwel onafgebroken het visdraad met de snavel te verwijderen. Intussen raakte het beest steeds meer verstrikt: het draad zat niet alleen meer om de rechtervleugel, maar ook om de rechterpoot. RB, werkzaam bij de telefooncentrale van de politie, belde via collega's de dierenambulance. Die schakelden op hun beurt de brandweer in, die – gezien het materieel en personeel waarmee werd uitgerukt – wel zin hadden in een verzetje. Vanaf een boot hadden ze de vogel snel te pakken. Er bleek dat naast ruim 2 m. vislijn tevens visserslood aan het draad was bevestigd. Wonderwel had de vogel geen zichtbare beschadigingen aan poot of vleugel. Met de dierenambulance werd de IJseend ter controle overgebracht naar vogelasiel De Wulp van de Haagse Vogelbescherming.

Figuur 1. IJseend, met Nederlandse stalen ring, in vogelasiel de Wulp te Den Haag, november 2010. Foto Vincent Van der Spek.

Vanwege de ongewone mogelijkheid om een IJseend te ringen in Nederland belde VS met Hans Keijser (HK), die regelmatig meeuwen uit het asiel